

RÖTTER

EN TRASSLIG
HISTORIA

**EN SVART
SAGA
OM MAKT
& KÖN,
HISTORIA
& IDENTITET**

Ja men vadå, det är så mycket snack om det där med kvinnoförtryck, orättvisor och feminism. Vi har det ju bra. Vi är ju jämställda här i Sverige. Världsbäst. Ta den där om Rödluvan och vargen också ...

Kvinnohistoriskt museum ska i sin verksamhet och i sina utställningar fokusera på kvinnors historia och ha frågor om kön och makt, identitet och historia som genomgående perspektiv. Låter det politiskt korrekt? Kanske lite tråkigt? Vad du än förväntar dig kommer du att bli överraskad, vi lovar!

Det förflutna är komplext. Att ta reda på var idéer och handlingsmönster kommer ifrån, i tron att det går att hitta ett ursprung, någon sorts historisk källa, har många provat. Alla har misslyckats. Trådarna tillbaka i tiden är bara tydliga när du ser tillbaka ur en viss synvinkel. Men byter du utgångspunkt, ställer frågan bara lite annorlunda, undersöker med ett nytt perspektiv och letar efter något ytterligare så ser allt plötsligt annorlunda ut. Och glöm idén att mänskligheten stegvis utvecklats och förfinats, ”gått från mörker till ljus”, den är för länge sedan förkastad bland historiker. Människor har i alla tider upplevt att det blivit bättre än det var ”förr”. Lika ofta har andra önskat sig tillbaka till en förlorad guldålder.

Vi vill berätta om föreställningar om kvinnor och män, identitet och historia. Varifrån kommer idéer om manligt och kvinnligt och de handlingsmönster som sitter i ryggmärgen på oss alla här och nu – sånt som känns sant och rätt, liksom av naturen givet? Och hur hänger det ihop med makt?

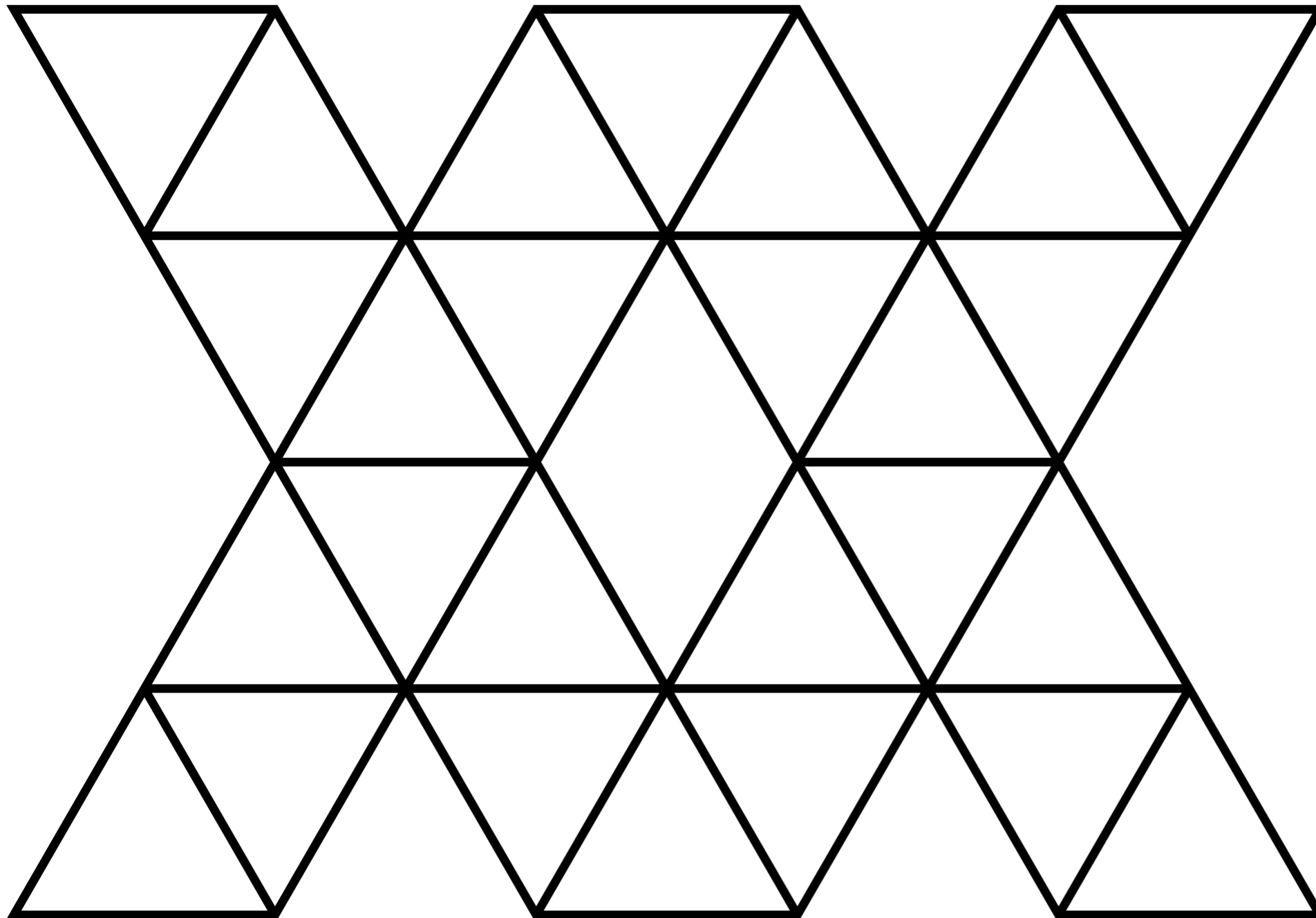
När vi i arbetet med utställningen försökte spåra idéer i det förflutna om makt och kön, framstod plötsligt olika händelsestrådar och sammanhang mer och mer som intrasslade i varandra. Vi fann att motsägelsefulla handlingar och idéer ofta sammanföll, samtidigt i tid och rum. Ofta kunde vi konstatera att det som i traditionell historieskrivning beskrivits som framsteg snarare handlade om att möjligheter öppnades för vissa män, medan möjligheter för de flesta kvinnor stängdes. Till slut framstod det förflutna som en enda tilltrasslad härva. Ett tag ville vi döpa utställningen till just – härvan.

Utställningen heter **RÖTTER – en trasslig historia**. Nu förstår du kanske varför? Undertiteln är **En svart saga om makt och kön, historia och identitet**. Den beskriver några av de gamla idéer, normer och strukturer som än idag styr kvinnors och mäns livsval och möjligheter.

När du stiger in i utställningsrummet möts du av en upplevelse för många sinnen. Det är en häpnadsväckande scenografisk vindlande vandring över stock och sten, genom det förflutnas uråldriga skog, fylld med färg, ljud, ljus, bild och film. Skogens varelser möter dig längs vägen, talar till dig och med varandra. Men märk väl, detta är inte en saga för barn, utan definitivt en vuxensaga. Och du såg rätt. Det är självaste Rödluvan som skymtar där borta ... Och där!

Välkommen, hälsar skogvaktaren.

Maria Perstedt
Museichef Kvinnohistoriskt museum

Utställningsmanus

Innehåll:

Skogsvaktaren

Barnet Akt 1

Ugglorna Akt 1

Statsapparaten

Könsglantan

Barnet Akt 2

Ugglorna Akt 2

Barnet Akt 3

Ugglorna Akt 3

Härvan

Könsmakten Akt 1

Könsmakten Akt 2

Könsmakten Akt 3

Skogsvaktaren

Hur mycket vet mannen och kvinnan om vad det andra könet gör?
Är du kvinna? Då kanske du vet ganska mycket. För du är beroende av vad män gör.
Är du man? Då vet du kanske mindre. Och är du ens nyfiken?
Är du intresserad av vad kvinnor gör och vad de kan?

När jag säger att kvinnor är underordnade män så säger du, "inte jag, jag har ingen makt."
Du säger "det är inte jag som skapat det här systemet."
Så har männen sagt i generationer.

Kan det vara så att män och andra överordnade tar systemen så för givna att de inte är medvetna om fördelarna som det ger dem?
Kan det vara så att männen har svårt att se sina fördelar?
För att de istället fokuserar på det stora ansvar de menar att samhället lägger på dem?

Varför lägger män sällan märke till kvinnors kunskaper och talanger?
Varför framstår kvinnor som är framåt inom traditionellt manliga områden som exceptionella?
Varför ses de kvinnor som trots allt tar sig fram, som bevis på att systemet är rättvist?
Varför tror män att den plats de har är deras på grund av att de är mer dugliga?
Visste du att män upplever även små minskningar av sina egna fördelar som ett stort hot?
Att en liten rubbning i det ojämlika förhållandet mellan kvinnor och män känns som en stor förlust? Visste du att mannen oftast inte ens märker alla de vinster som systemet ger honom?

Barnet Akt 1

En flicka leker med två dockor

Ska vi leka?
Ok.
Ojoj
Vad är det?
Jag var ledsen för min man var död. Min man är död! Hur ska jag nu klara mig? Hur ska jag få mat och ta hand om mina barn?
Oj jag vet inte, men du får väl bli en sån där stackars änka då
Stackars änka?
Ja du får väl börja jobba eller nåt
Nej, vi får inte jobba vet du väl!
Nähä just det
Nä vi får bara va gifta ju
Ok
Så vi kan inte klara oss
Ok
Nä det kan vi inte. Så nu dog jag.
Vänta! Nej! Dö inte! Du kan bli piga, som mig. Kolla
Piga? Näe usch! Vet du inte att man får SLÅ pigor?
Men nunna då?
Nunna?
Ja i kyrkan är dom snälla mot kvinnor. Där kan ingen slå dig
Så jag kan göra vad jag vill?
Nä, dummis, inte vad du vill. Du måste lyda mannen såklart
Jaha
Och inte skilja dig och sånt
Nähä. Men jag tror jag blir sån där änka då

Ugglorna Akt 1

- Var man måste ta sitt ansvar.
- humm
- Fadern är samhällets stöttepelare
- humm
- Och när vi säger var man menar vi naturligtvis atenaren.
- humm
- Som var man räknas bara han som fötts i Aten och vars föräldrar också fötts i Aten.
- humm naturligtvis
- och till var man räknas bara dom som är män och fria.
- humm
- inte slavar, inte kvinnor, inte utlänningar
- humm
- Fadern är den som garanterar ordningen och kontrollerar kaoset
- humm precis
- det är därför av största vikt att en familj alltid har en husfader
- humm
- i värsta fall får en pojke ansvara för sin mor och systrar, en husfader MÅSTE det finnas
- humm
- humm angående flickorna ?
- ja vad är det med dom?
- kan man tänka sig att sälja flickorna istället för att som många gör, sätta ut dom att dö?
- humm bra idé
- se till att dom gör nytta
- föder barn
- gift bort dom
- i fjortonårsåldern vore passande
- humm

Statsapparaten

Välkommen till Statsapparaten automatiska talsvar.

Vill du hoppa över Gud, påven och gå direkt på landsfadern TRYCK 0

Huvudmeny

Vill du

Veta mer om statsapparaten som maktrelaterad institution eller funktion i samhället och dess syfte att disciplinera medborgarna? TRYCK 1

Vill du

Veta mer om hemfridslagen? TRYCK 5

Kyrkofridslagen? TRYCK 10

Tingsfridslagen? TRYCK 20

Kvinnofridslagen? TRYCK 6

Vill du

Veta mer om Sveriges rikets lag och dess utövande instanser? TRYCK 2

Paragraferna? TRYCK 21

Praxis? TRYCK 22

Polis? TRYCK 23

Domstolar? TRYCK 24

Fängelser? TRYCK 25

Vill du

Veta mer om straffskalor? TRYCK 26

Kroppstraff? TRYCK 27

Inlärd laglydighet? TRYCK 28

Vill du

Veta mer om skolan? TRYCK 3

Språkinläring? TRYCK 31

Disciplinering? TRYCK 32

Gymnastisering? TRYCK 33

Huvudmeny:

Vill du

Veta mer om statsapparaten som maktrelaterad institution eller funktion i samhället och dess syfte att disciplinera medborgarna? TRYCK 1

Vill du

Veta mer om Kyrkan? TRYCK 4

Bikten? TRYCK 41

Synden? TRYCK 42

Ett rättfärdigt liv? TRYCK 43

Moral? TRYCK 44

Dygd? TRYCK 45

Vill du

Veta mer om

Sjukvård och medicin? TRYCK 5

Militären ? TRYCK 6

Yrkeslivet ? TRYCK 7

Du har gjort ett otillåtet val

Statsapparaten kan inte hantera ditt val

Var god lägg på luren och börja om från början

Könsgläntan

Lektion 1

Naturligt! Vad är naturligt?

Tänk dig att du vill argumentera för eller emot homosexualitet. Då kan du använda dig av djuren! Prata om det naturliga, eller det djuriska...

Titta djuren gör det, usch vad djuriskt!

Titta djuren gör det, åh så naturligt!

Du kan använda djurvärlden som den passar dig bäst!

Biologi är ingen objektiv vetenskap!

Trodde ni det?

All vetenskap formas för att passa vår tid. Vårt samhälle.

Tänk dig att du är forskare och hittar något som inte stämmer överens med ditt samhälles världsbild, då kanske det är farligt för dig att tala om din upptäckt?

Lektion 2

Vad är egentligen kön? Hur bestämmer vi någons kön?

Och hur många kön finns det?

Människan har könskromosomerna XX för honor och XY för hanar.

Men XX och XY är ingen garanti för att få en kvinnlig respektive manlig kropp.

Det finns individer med XX-kromosomer som är män och med XY som är kvinnor.

Klitoris och penis utgår ur samma vävnad. Hur de sedan utvecklas ur den vävnaden är en glidande skala. En stor klitoris och en liten penis kan vara förvirrande lika.

Gränsen mellan man och kvinna är i själva verket en flytande skala. Och vi befinner oss alla någonstans på denna skala.

Och dom som råkar hamna på skalans mitt, är de som tolkas som "intersexuella". Alltså personer med könsorgan som inte självklart kan kategoriseras som flicka eller pojke. Istället för att se detta som en variant av kön, utreds och korrigeras personen till att tillhöra det ena - eller det andra... eftersom samhällets uppfattning fortfarande är att det bara finns två alternativ...

Lektion 3

För längesedan var faktiskt den utbredda uppfattningen den, att könsbestämning var en glidande skala. Istället för tvåkönsmodellen hade man enkönsmodellen.

Visserligen ansågs mannen vara norm och skapad till Guds avbild.

Men! Det rörde sig inte om en artskillnad eller något nödvändigtvis medfött.

Uppfattningen om könen som TVÅ, och endast två, härstammar från 1800-talet.

Då börjar mannen nämligen definiera kvinnan som "Den andra".

För att mannen skulle kunna placera sig själv högst upp i systemet, tog han biologin till hjälp.

Det blev viktigt att rent biologiskt bevisa kvinnans underordning och därför var man tvungen att avskilja henne helt från mannen. Göra henne väsensskild.

Lektion 4

Hur samtiden påverkar vår syn på biologin, märker vi genom att titta på Darwins evolutionsteori

Som utvecklades under den viktorianska eran.

Då synen på kvinnan var att hon var svag, skör och passiv.

Senare har det visat sig att till exempel aphonor är allt annat än passiva kring vem dom väljer att para sig med. Och fågelhonor är till exempel inte alls monogama.

Är det inte konstigt att vi vet så lite om naturens mångfald?

Nej! Eftersom denna mångfald ifrågasätter våra västerländska föreställningar om kön och sexualitet!

Ni tror er veta:

Att manligt och kvinnligt är varandras motsatser och att heterosexualitet är det enda naturliga.

Men i själva verket är:

Kön, könsbestämning och könsbyten föränderliga.

Under evolutionens gång har könen selekterats och förändrats precis som andra egenskaper.

Ändå lever vi i ett samhälle som beskriver dom biologiska könsskillnaderna som fasta och bestämda.

Så nu frågar jag dig. Är DU lurad?

Bildmaterial till Könsgläntan kommer från: Vänersborgs museum, Malmö Museer, Vänermuseet

Barnet Akt 2

Flicka leker med två dockor

Ska vi leka?

Leka, gud vad löjligt, nä jag vill hellre gå ut

Gå ut? Är du inte klok! En kvinnas plats är i hemmet vet du väl

Alltså förritiden gick kvinnor ut faktiskt

Jamen förritiden var ju folk obildade

Jaha men jag vill ut och skaffa mig ett arbete.

Arbete? Det går inte.

Jo.

Nä. För du har ingen utbildning.

Jamen, låt mig få en utbildning då

Nä. För det går inte för oss. För vi är inte myndiga.

Va? Åh! Jag blir arg! Åååh! Vi måste göra nåt!

Nä. För det kan vi inte.

Ååh! Varför?

För vi har ingen rösträtt.

Då vill jag ha rösträtt!

Men hallå? Hur skulle det se ut? Du är ju inte ens myndig ju.

Gahh

Vad är det? Kom nu så broderar vi lite. Eller vill du hellre virka?

Gahhh, jag kan inte andas ...

Hallå?

Ugglorna Akt 2

- Mina herrar, tiden är inne, det är dags nu

- hummm

- Det är dags att vi nu formulerar historien om hos själva, skriver ner dessa århundraden av utveckling så att kommande generationer kan läsa om oss

- Bravo!

- Några förslag ?

- Mina herrar, låt mig presentera: Hjältar och konungar

- humm

- Stordåd och heder

- humm

- Nation, tradition, myt

- humm humm

- Konst filosofi litteratur, dom stora tänkarna!

- Allt finns ju med!

- Fantastiskt!

- Vi har verkligen täckt in allt!

- humm, eh, kvinnan nämns inte, ska vi se det som ett problem eller?

- humm, eh, det tror jag inte

- "Kvinnan", det låter inte så storslaget

- "Kvinnan", är det hem och hushåll då eller? hummm

- Knappast nödvändigt att tala om eller?

- Platsar hon verkligen i sammanhanget?

- Är hon tillräckligt storslagen? humm eller?

- Det är ju ändå historieskrivning vi talar om, mina herrar, jag skulle säga att kvinnan INTE är nåt som är värt att ta upp

- bra talat humm

- Och om vi inte skriver in kvinnorna så blir det också som att dom aldrig har funnits!

- Ja

- Helt rätt!

- Det är ju utmärkt!

- Skriv ut kvinnorna bara!

- Ut ur historieböckerna med dom!

- Ut med dom!

- hummhummmhummm

- Mina herrar - vi - har skapat HISTORIA

Barnet Akt 3

Flicka leker med två dockor

Du

Sch! Vi har lektion ju.

Äh skiter jag i

Va?

Historia, när ska jag ha nytta av det? På fabriken eller?

Det är viktigt med utbildning

För pojkarna ja

Sch!

Du

Amen tyst nu

Har du sett det här som står här "Mannen äro överlägsen kvinnan både fysiskt och mentalt."

Ja

Det är ju sjukt ju. Ska vi tro på det?

Jag vet inte

Men det står i våra böcker

Jag vet

Det är fel ju

Men vad ska vi göra

Jag vill inte läsa dom här böckerna, jag finns ju inte ens med i dom, det finns inga kvinnor, har du tänkt på det?

Ja, men vad ska vi göra!

Vi är ju kvinnor, vi finns

Ja!

Vi vill göra saker!

Ja!

Gå på universitet!

Ja!

Försörja oss!

Ja!

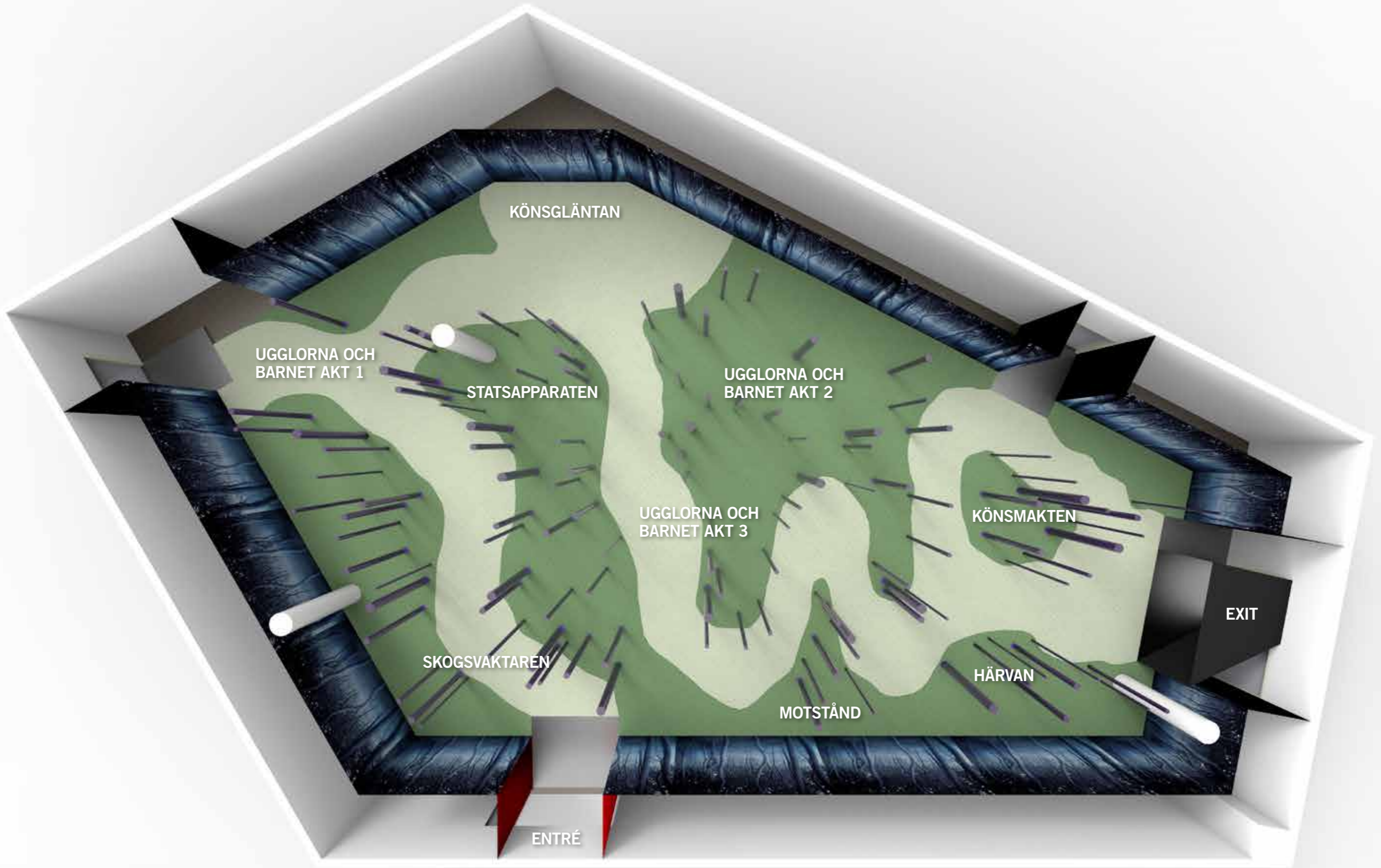
Bestämma!

Ja,ja,ja!

Ge mig den där skithistorieboken så ska jag riva sönder den!

(De gör det)

Ugglorna Akt 3

- Mina herrar, vi vet ju numer, såsom vår vän Kopernikus lärde, att jorden inte är centrum av universum.
- humm
- Vi lyder under naturens lagar, vetenskapen.
- humm, helt klart
- mannen är den som bär upp världen, inte Gud.
- hummhum rättochriktigt
- Den nya människan är rationell. Och vi män. Handlar rättvist och samvetsgrant.
- humm
- Vi förklarar världen
- humm
- utvecklar den
- humm
- liksom Linné gjort i växtriket och Darwin i djurriket, så ska vi systematisera människan
- umm
- Låt oss börja. Mannen är överlägsen kvinnan, det har vi redan fastslagit
- humm
- men det krävs ytterligare kategorisering för att allt ska fungera som det ska. Mina herrar, vissa arter av mannen visar upp slående likheter med kvinnan ifråga om lägre intelligens och fysisk underlägsenhet
- humm
- Vi bör klassificera de mänskliga raserna i en hierarki, beroende på kvalitet
- humm naturligtvis
- Dom överlägsna raserna måste ges rätt att stävja dom underlägsna
- humm
- Dom lägre raser som inte låter sig styras över, där kan det istället bli tal om utrotning
- hummhumbravo
- staten är vår frihet! Länge leve staten!
- hurrahurrahurra
- hummhummfrihet! Hummhummjämlikhet! Hummhummbroderskap!

Härvan

Man:

Kvinnan är något svagare än mannen, men inte väsensskild. Det finns därför inget direkt hinder för kvinnor att besitta makt i ledande position eller att bli krigare. Med samma utbildning som män kan kvinnor också ha uppdrag som varit förbehållet män. Kvinnan kan således uppfostras och tränas till alla yrken.

Man:

Kvinnan är en förkrympt form av människa, som stannade i utveckling mellan mannen och ynglingen.

Kvinna:

Jag önskar att de skulle våga ge en flicka och en pojke, lika gamla och med samma intelligens och fysik – samma utbildning. Redan efter kort tid skulle de märka hur flickan överglänste pojken.

Kvinna:

Om läran om könets jämlikhet endast skulle sägas vila på teori, så måste vi också erinra oss att den motsatta läran heller inte har någon teori att stödja sig på.

Man:

Kvinnan har en svagare kropp. På grund av graviditet, förlossning och moderskap kan kvinnan inte tänka och tala politiskt

Man:

Kvinnan kan inte kontrollera sig själv

Kvinna:

Mannen styrs av sina drifter

Man:

Kvinnan är styrd av sina känslor

Kvinna:

Mannen är känslosammare än kvinnan

Man:

Kvinnan agerar mer som ett barn än en vuxen

Man:

Kvinnan är moraliskt högre stående än mannen och kvinnan har en plikt att leda mannen på den rätta vägen

Man:

Kvinnan kan analysera och argumentera men hon kan inte göra det självständigt.

Kvinna:

Det finns ingen anledning att arbetsfördela utifrån kön

Kvinna:

Den enda skillnad mellan kvinnor och män som kan påvisas är muskelstyrka, alla andra påstådda skillnader är ofta fabricerade på mycket lösa grunder och utan någon som helst bevisföring

Man:

I stort sett är mannen överlägsen kvinnan. Men många kvinnor är i åtskilliga avseenden överlägsna åtskilliga män.

Man:

Du kan bli vad du vill, bara du vill bli en kvinna!

Kvinna:

Du föds inte till kvinna, du blir det

Kvinna:

Rätten att vara myndig måste vara en mänsklig rättighet!

Kvinnan kan inte värja sig mot förtrycket, då förtrycket är institutionaliserat genom äktenskapet

Kvinna:

Feminism is the radical notion that women are people

Kvinna:

Varför stöttar inte män feminismen? Var är de? Var är männen?

Kvinna:

För män känner sig anklagade eftersom de inte själva kan se att de är del av en förtryckande struktur

Man:

Killar är ju bättre än tjejer. Det visar ju statistiken! Tjejer måste visa, bli bättre, skärpa sig, annars fortsätter vi tycka att de är ett B-lag.

Kvinna:

Kvinnan upplevs som minoritet, fastän hon är majoritet – hon är inte en minoritet: kvinnan är marginaliserad! Historieskrivningens fokus på männens historia gör att kvinnor upplevs diffusa, som spöken, i ett förflutet fullt av män. Kvinnliga konstnärer har skuffats undan till magasinerna, ibland kan man se dem skymta där nere när man söker efter annat.

Kvinna:

”Vem ska kämpa för mig som är man?”-argumentation leder ofta till att kvinnors underordning i samhället osynliggörs i diskussionen: en maktstrategi för att få in fokus på mannen igen.

Man:

Jamen, vem ska kämpa för männen då?

Kvinna:

Men alltså. Det låter som typ: ”Hallå! Varför kallar ni er Rädda Isbjörnarna? Sälarna har det också svårt! ”Männen får väl fasa själva ta ansvar för sin egen kamp! Ska kvinnan kämpa för att frigöra sin förtryckare? Det är helt sjukt!

Man:

Det vore bra om feminism tog ansvar för jämställdhet mer. Kanske borde det inte kallas för feminism – det utesluter ju männen. Riktiga feminister talar om att ALLA HAR RÄTT inte bara kvinnor.

Kvinna:

En feminist utgår från att kvinnor är underordnade mannen och att det bör ändras. Dels är det en beskrivning och dels att något bör göras åt det. Om dessa två delar inte finns med kan det inte kallas feminism.

Kvinna:

Att berätta om sig själv som offer (som t ex jag har blivit sexuellt trakasserad, jag har blivit våldtagen) som kvinna innebär ofta att få kommentarer i stil med ”ja, du blev våldtagen, du är feminist och det är faktiskt synd om männen också och det borde du ta ansvar för”

Man:

Håll tyst, du ska inte berätta, det blir jobbigt då, du förstör ju allt, vi var alla lyckliga innan du öppnade munnen, måste du berätta om något som är så privat.

Man:

Ni feminister drar alla över en kam! Jag är inte ett djur!

Man:

Fast män har en starkare sexuell energi och att vi styrs av våra hormoner och instinkter..

Man:

Feminismen är på god väg att sterilisera oss vanliga män och frånta oss alla möjligheter till evolution

Kvinna:

Jag står för jämlikhet eftersom feminism är så himla laddat och många använder det fel!

Man:

DET ÄR BEGREPPET FEMINISM SOM SKAPAR PROBLEMEN!

Feminism är själviskt till sin natur! Den skapar ett vi som jag som man utesluts ifrån!

Kvinna:

Allt detta gapande. Bara en illustration av Mannens oförmåga att inte stå i centrum i alla sammanhang

Kvinna:

Kvinnans skyldighet är att ta ansvar för alla och föra allas talan!

Kvinna:

Feminismen måste rädda alla, hela världen, miljön och allt ...sen kanske den kan få fokusera lite på kvinnans rättigheter.

Kvinna:

Det är en överväldigande majoritet män som använder våld i samhället.

Man:

Alltså, ni kvinnor ni bara klagar, ni skriver bloggar, ni demonstrerar, ni protesterar, ni pratar ... men ni gör inget för att det ska bli någon förändring! Gör något istället!

Kvinna:

Vad mer hade du tänkt att jag skulle göra?

Könsmakten Akt 1

Kvinna:

Välkommen till världen! Älskling! Äntligen är du här!

Man:

Kan du pussa farbror?

Kvinna:

Så duktig du är!

Kvinna:

Vad fin du är!

Kvinna:

Vad ska du bli då?

Man:

Du kan bli vad du vill!

Man:

Så mogen för din ålder!

Kvinna:

Som en liten kvinna.

Kvinna:

Låt honom hålla på, han gör sådär för han är kär i dig.

Man:

Förlåt jag hörde inte, du pratade så tyst.

Kvinna:

Varför är din röst så gäll? Det är så oattraktivt.

Man:

Förlåt sa du nåt?

Kvinna:

Ska du gå runt sådär?

Man:

Gå inte och le sådär, det är farligt att le åt främlingar.

Kvinna:

Vill du ha problem? Ber du om problem?

Man:

Säg inte ditt efternamn.

Kvinna:

När du går genom parken, nycklarna i handen. Ha lågskor i väskan så du kan springa.

Man:

Ät inte banan eller glass offentligt. En man kan se det som en invit.

Kvinna:

Du vet inte vem som vill dig illa.

Man:

Det kan vara vemsomhelst.

Kvinna:

Du måste alltid, alltid vara försiktig.

Könsmakten Akt 2

Man:

Har du planerat någon graviditet dom kommande åren?

Kan du berätta för oss om din kropp?

Vad har du för framtidsplaner?

Det är inget som vi bryr oss om. Men vi måste veta.

Alla dörrar står öppna för dig.

Vi väntar bara på att du ska komma ifatt. Det verkar som att det går lite långsammare för dig och så kan det ju vara, det är kanske rent fysiskt till och med.

Du har fått alla möjligheter.

(Har du inte fått alla möjligheter?)

Det är ditt ansvar.

Du är ju söt. Du är ju duktig. Du är ju smart.

Men ibland krävs det annat förstår du.

Lite mod. Lite kuk.

Men du är ju stor nu. Välkommen!

Dags att ta plats.

Kvinna:

Hur fungerar din kropp?

Har du nån relation?

Vad planerar du med din kropp?

Nej. Vi har inte ljugit för dig.

Du är överkvalificerad.

Man kan inte tvinga fram en förändring.

(Kan man tvinga fram en förändring?)

Du har fått välja själv.

(Har du inte fått välja själv?)

Vissa saker kan man inte säga till en liten flicka.

Du har blivit kvinna! Grattis!

Könsmakten Akt 3

*HoraSlampaFittaCharmoutaBitchDin jävla horaSug min kukJag ska knulla dig
Jag ska våldta digSå jävla ful du ärDin feta horaPattlisaFeministfittaSmutsiga
horaVärsta feta orrenFeta lår du harÄckliga horaVad gör du här?Stick hemVad
skrattar du åt?Håll käftenIdiotBarnungeLuderSliddjurBabianfittaFetrövDuärsåjävla
fulDuskavagladattnånvillknulladigValitetacksamdåValitetacksamattnånvillhadig
villvåldtadigJagskullefanintetaidigmedtång*

OM KVINNORS VILLKOR 1600-1800

Av AnnaSara Hammar

I alla tider har kvinnor som grupp haft mindre makt än gruppen män. De har också haft mindre betydelse för historien än män. De har gjort färre viktiga uppfinningar, färre djärva upptäcksresor, byggt färre hus och skrivit färre böcker. Detta vet du. Men vem är det egentligen som har lärt dig detta? Och varför har du lärt dig det?

Det går att besvara den frågan på tusen sätt. Ett svar är att du har lärt dig det därför att det är sant. Kvinnor har i de flesta tider och på de flesta platser, varit utestängda från de möjligheter som funnits för män. Ett annat svar är att du har lärt dig det eftersom att kvinnor inte ansetts vara viktiga när människor skrivit historia och därför rensats bort.

Vad skulle du säga om du fick veta att kvinnor haft mycket mer makt, gjort många fler uppfinningar, skrivit fler böcker, byggt fler hus, gjort fler upptäcksresor och deltagit i fler krig än vad du någonsin fått lära dig? Om någon sa att kvinnorna faktiskt var med när det hände men att de blivit bortplockade. Skulle du bli förvånad? Arg? Glad? Eller skulle du tycka att det kanske inte spelade så stor roll?

I den här utställningen tycker vi att det spelar roll. Vi brukar få lära oss att dagens samhälle har formats av det förflutna. Det skulle vara rättvisare att säga att dagens samhälle formas av hur vi tror att det förflutna såg ut. Alltså av det vi kallar för historieskrivning.

Bättre och bättre?

I skolans historieböcker får vi lära oss att världen ständigt utvecklas. Mellan de första människorna under forntiden och dagens moderna människor ligger en lång och dramatisk resa. Historiens uppgift har ofta varit att peka ut höjdpunkterna under den resan, alltså de ögonblick då människans villkor förändrats på ett särskilt tydligt sätt. Den västerländska historieskrivningen börjar till exempel nästan alltid med antikens Grekland och Rom för att det var första gången som stora, avancerade statsstater fanns i det område som vi idag kallar Europa.

När läroböckerna beskriver antiken brukar de ta ett stort språng över de knepiga århundradena efter västroms fall (476 e. Kr.) och återkomma först omkring sexhundra år senare mitt i den luddiga, egendomliga tidsperiod som fått namnet "Medeltiden". Längre kallades perioden för "den mörka medeltiden" innan historiker på 1900-talet kom fram till att den nog var rätt ljus ändå, åtminstone innan digerdödens härjningar i slutet av 1300-talet. Under 1500- och 1600-talet utforskade européerna världen, slogs mot varandra i religionskrig och upptäckte att jorden snurrar runt solen istället för tvärtom. Denna äldre tid beskrivs för det mesta som en orolig, våldsam och ganska svårbegriplig plats. Människor var vidskepliga och skrockfulla, brände häxor på bål och fruktade Gud. Samhället var ojämnt och orättvist eftersom människor trodde att Gud ville att det skulle vara så.

99

Historieskrivning är orättvis. De flesta människor som lev*t kommer hamna utanför den. Det mesta som människor har gjort, tänkt, känt och tyckt kommer glömmas.***

Under det som med ett storslaget ord brukar kallas ”upplysningen” uppstod en idémässig rörelse som blev startpunkten för den värld vi känner idag. En massa gammalt tankegods kastades överbord: vidskepelse fick lämna plats för rationellt vetenskapligt tänkande. Gamla hierarkier ifrågasattes och idén om alla människors lika värde och jämlikhet föddes. Därefter har världen blivit bättre och bättre och vi människor har blivit allt mer toleranta och förnuftiga förutom ett par snedsteg i form av de två världskrigen.

Den här berättelsen är inte osann. Men den är en förenkling. För det första handlar den bara om en liten del av världen, den västeuropeiska. Och för det andra handlar den i stort sett om bara en liten del av världens människor, det vill säga vita, kristna, ganska välbärgade män. Det räcker med att titta på den här historien ur en kvinnas perspektiv för att hela berättelsen ska ställas på ända. Men låt oss ta det hela från början. Vad är egentligen historia?

Vem skriver historien?

Historieskrivning är orättvis. De flesta människor som lev

t kommer hamna utanför den. Det mesta som människor har gjort, tänkt, känt och tyckt kommer glömmas. I historieböckerna ryms bara en liten, liten del av allt det som utgör vårt förflutna.

Vem bestämmer då vad som ska hamna där? Är det historikerna? Politikerna? Segrarna? Författarna?

Kanske bestämmer vi alla, åtminstone lite grann. Tillsammans skapar vi en uppfattning om vad ur det förflutna som det är värt att berätta om och vad som inte är det. Vår uppfattning om vad som är viktigt i historien formar i sin tur vår uppfattning om vad som är viktigt att spara till eftervärlden. Att kvinnor är så sällsynta i historieböckerna beror därför inte bara på att de aldrig var med där det hände, utan på att deras närvaro under långa perioder inte uppfattats som betydelsefull.

Från antiken till våra dagar har kvinnor rensats bort från de viktiga händelserna. Även då det framgår att de fanns där, nämns de sällan vid namn. När kvinnor någon gång har skrivit själva, har deras texter sällan sparats. Därför är det också svårt för eftervärlden att veta något om dem vilket gör att de ofta utesluts vilket i sin tur gör att de uppfattas som ännu mindre viktiga.

En annan faktor som också spelar roll är vad vi tycker är viktigt att komma ihåg. När historia fortfarande var ett ämne som blivande furstar studerade för att bli bättre krigsherrar och regenter var det viktigaste enskilda slag, berömda härskare och politiskt maktspel. Vad kvinnorna gjorde under samma tid och plats hörde inte dit. Det räcker med att titta på hyllan för historieböcker i en bokhandel för att inse att den synen hängt kvar. Men är enskilda krig eller enskilda politiska överenskommelser verkligen lika viktiga för oss idag? Och varför tycker vi i så fall det?

Tre viktiga förändringar

I utställningen har vi utgått från tre stora historiska förändringar som alla bidragit till att forma det samhälle vi har idag: den vetenskapliga revolutionen, statens centralisering och övergången till ett kapitalistiskt industrisamhälle. Dessa förändringar inleddes lite långsamt i Europa under 1400- 1500- och 1600-talen och slog ut i full blom under 1700-talet och 1800-talet. Vi använder dem för att förklara varför vi idag har vissa åsikter om vad kvinnor och män är och hur deras relation till varandra bör vara. Men vi använder dem också för att ifrågasätta en traditionell historiesyn och för att visa att historien inte är en enda ström som rinner åt ett enda håll, utan snarare en väv eller en härva med tusentals trådar och tusentals möjliga förlopp. Låt oss börja med en av vår egen tids mest självklara företeelser: vetenskapen.

Den nya vetenskapen

Det har kallats för en revolution: övergången från ett medeltida tänkande där betrodda källor som Bibeln och de antika filosoferna hjälpte människan att förstå världen, till ett empiriskt tänkande där människan själv skulle undersöka hur världen fungerade. Med mätinstrument, lupp och teleskop började människan kartlägga sin tillvaro och ifrågasätta Bibeln och filosoferna. Världen mättes, vägdes, delades och sorterades. Den moderna vetenskapen hade uppstått. Samtidigt uppstod en grogrund för rasbiologi, nazism och rasism. Det vetenskapliga tänkandet möjliggjorde utrensningsförsök av allt som antingen inte passade in i ordningen eller som hamnade längst ned. För kvinnor blev den nya vetenskapen problematisk. För dem innebar upplysningen i stora delar att de förlorade möjligheter som de tidigare haft. En del av det beror på att uppfattningen om vad kön egentligen var förändrades under perioden.

Ett kön eller två?

Idén att det finns två kön som enkelt går att skilja från varandra är en sådan självklar del av det moderna tänkandet, att det kan komma som en överraskning att det i västvärlden funnits fler sätt att se på könen. Dels en enkönsmodell och dels en tvåkönsmodell. I enkönsmodellen ses mannen som det enda könet medan kvinnan bara är en sämre eller ofullständig variant. I tvåkönsmodellen ses könen som två väsensskilda motpoler.

Båda modellerna har genom hela historien existerat parallellt, men från antiken fram till och med 1700-talet var det framför allt enkönsmodellen som dominerade debatten. Skillnaderna mellan de två modellerna blir som tydligast inom biologi och vetenskap.

Den typiska enkönstanken kunde uttryckas till exempel som den grekiska läkaren Galenos (130–200 e.kr) gör:

Vänd kvinnans [könsdelar] utåt, vänd så att säga mannens inåt och vik dem dubbla, så ska du finna detsamma hos båda i varje avseende.

Kvinnan är alltså en ut- och invänd variant av

mannen. Lite svagare och lite sämre än han. Men enkönsmodellen lämnar, sin orättvisa till trots, utrymme för att kön är en glidande skala snarare än två åtskilda fack. Synen på kön som en skala möjliggjorde förvandlingar, det vill säga att kvinnor under vissa omständigheter kunde förvandlas till män. Det gick också att föreställa sig undantag: kvinnor som var lika intelligenta och duktiga som män eller män som inte var bättre än kvinnor. Detta betydde förstås inte att människor fritt kunde byta kön under äldre tid.

Möjligheten till förvandlingar väckte liv i det äldre samhällets inrotade skräck för det förklädda, det opålitliga och det lögnaktiga. Det gjorde att uppdelningen mellan könen reglerades hårt med olika arbetsfördelning, olika klädsel, olika förväntningar på beteende och olika juridiska rättigheter. Men det finns exempel på att den vanliga människan ändå kunde vara förvånansvärt tolerant för varianter. Vissa individer tycks kunna ha gått klädd i både mans- och kvinnokläder lite efter tycke hemma i byn och tilläts ägna sig åt både mans- och kvinnosysslor. Intersexuella (fast då användes ordet hermafroditer) sågs som en slags mellanvariant och inte nödvändigtvis som missbildade eller onormala.

99

Om den nya vetenskapen försvårade för kvinnan att vistas i det offentliga rummet och göra sin röst hörd där, försvårade den centraliserade staten hennes möjligheter att styra och utöva makt.

Under 1700-talet formades en annan syn på människokroppen. Nu uppstod en ny fascination för de biologiska skillnaderna mellan män och kvinnor och 1800-talet dominerades helt av tvåkönsmodellen. I nästan alla tänkbara sammanhang beskrev biologer, samhällsengagerade författare och läkare kvinnan som väsenskilt annorlunda än mannen, ända ned på cellnivå. Denna övertygelse om att det fanns två kön som enkelt kunde skiljas från varandra omöjliggjorde alla andra varianter. Gränsöverskridarna började väcka obehag och avsky. Möjligheterna till att vara ett undantag beskars. En kvinna var ju till sin natur så annorlunda än mannen att hon aldrig skulle kunna bli lik honom, än mindre överträffa honom på hans områden.

Även synen på sexualiteten ändrades. Under äldre tid ansågs det ofta att det var kvinnan som hade den starkaste sexualdriften. Idéer om att kvinnan har en avsevärt mindre sexualdrift än mannen eller rentav ingen drift alls (medan mannen har en närmast okontrollerbar drift) fick genomslag först i slutet av 1700-talet. Detta fick konsekvenser på många områden, inte minst i rättsväsendet. Vid våldtäkt flyttades fokus från våldshandlingen till det sexuella uppförandet. Mot slutet av 1700-talet började rätten i synnerhet intressera sig för den våldtagna kvinnans beteende. Det blev oerhört viktigt hur kvinnan uppträdde i offentligheten, var hon befann sig, i vilket sällskap och hur hon var klädd. Betedde hon sig på fel sätt var det hon som lockat eller hetsat mannen till våldtäkt och hon fick då skulden för att våldtäkten ägt rum.

Det offentliga rummet blev på det viset för kvinnor ett sexualiserat rum. Den kvinna som frivilligt

tog offentligt utrymme ansågs vara en kvinna som också var sexuellt tillgänglig, alltså en hora. Om en kvinna ville förbli respektabel kunde hon därför vare sig tala på torget, publicera böcker eller ställa ut taylor. Detta är en av anledningarna till att 1800-talets kvinnliga författare så ofta använde sig av manliga pseudonymer:

Stat och människa

Parallellt med den nya vetenskapen växte det också fram en ny typ av styre: den centraliserade staten. Om den nya vetenskapen försvårade för kvinnan att vistas i det offentliga rummet och göra sin röst hörd där, försvårade den centraliserade staten hennes möjligheter att styra och utöva makt.

Övertygelsen att kvinnor inte borde befatta sig med sådant som krig och politik var stark redan i 1500- 1600- och 1700-talets Europa som ju genomsyrades av idéer från antiken och från Bibeln. För den grekiska filosofen Aristoteles var det en självklarhet att mannen skulle styra över kvinnan. Hon var osjälvtändig och borde därför inte ha makt. Thomas av Aquino, som var teolog och filosof under 1200-talet inspirerades både av Aristoteles och av Bibeln när han skrev:

Underkastelse och begränsning är ett resultat av syndafallet, ty det var sagt till kvinnan efter syndafallet (Första Mosebok 3:16) ’Mannen skall råda över kvinnan’ och Gregorius säger: Där ingen synd finns, där finns heller ingen ojämlikhet. Men kvinnan har av naturen mindre styrka och värdighet än mannen; ty den som är aktiv är alltid mera värd att äras än den som är passiv, som Augustinus säger.

Aristoteles och Thomas av Aquino uttryckte vanliga åsikter i en tid där kvinnan för det mesta ansågs vara en ofullständig man. Kvinnan var oförmögen att tänka förnuftigt, rationellt och logiskt. Antingen för att hon bar skulden till att Gud drev ut människan ur Edens lustgård eller för att hon hade en svagare kropp. Men trots detta massiva motstånd mot kvinnlig maktutövning gick det att hitta vägar runt motståndet.

Detta beror på att en persons tillgång till maktutövning i det äldre samhället ytterst inte avgjordes av kön, utan av familjetillhörighet. Europa styrdes genom mäktiga furstefamiljer eller släktkretsar där börden var det viktigaste. Kvinnor utövade stort inflytande inom dessa släktkretsar och kunde också – om det inte fanns något alternativ – väljas till att företräda dem. Det var ju inom enkönsmodellen fullt möjligt för en kvinna att upphöja sig och bli lika god som en man. Detta undantagstänkande användes av kvinnor för att skaffa sig både makt och höga positioner i samhället, vilket Europas alla regerande drottningar är ett bevis för.

Från 1500-talet och framåt växte det fram en centraliserad statsapparat kring monarkierna i Europa. Staten tog långsamt över uppgifter som tidigare låg på kyrkan eller på familjen: fattigvård, sjukhus och skolgång till exempel. När staten växte flyttades makten i samhället

99

... den moderna, centraliserade staten blev en i första hand manlig stat.

från inflytelserika familjer till statliga ämbetsmän. Släktkretsarna ersattes av utbildning och examina. I våra öron låter detta förstås rätt vettigt. Men den här förändringen fick stora konsekvenser för kvinnor. De vågar till makt som uppstod istället för släkt och goda förbindelser, som utbildning, hölls nämligen stängda för kvinnor. De fick allt svårare att utöva makt och inflytande. Förenklat kan sägas att den moderna, centraliserade staten blev en i första hand manlig stat.

Staten och disciplinen

Då staten centraliserades förändrades relationen mellan stat och individ. Den nya staten, med dess byråkrati ledde till att allt fler delar av en människas vardag disciplinerades och ordnades utifrån statens behov. På 1500-talet var inte kungen närvarande i det vardagliga livet annat än för det fåtal som arbetade och levde i hovets direkta närhet. Genom att skapa en alltmer utvecklad skolgång, militärtjänstgöring, lagar, förordningar och regler, samt ett flertal kontrollinstanser och i slutänden en allt större poliskår, kunde staten börja reglera den enskilde medborgaren i dess vardag. Staten kunde på så vis belöna ett beteende som föll inom ramarna för det som ansågs vara legitimt, normalt och korrekt. På samma sätt kunde staten bestraffa beteenden och handlingar som inte bedömdes som legitima eller normala. Staten tog den nya vetenskapen till hjälp för att beskriva hur den friska, sunda, önskvärda medborgaren skulle vara och för att föreslå åtgärder mot dem som inte uppfyllde önskemålen.

Idag är vår relation till stat och myndigheter självklar. Vi spenderar villigt tid på att fylla i blanketter, avvakta beslut från en myndighet och kontrollera att vi har rätt intyg och en giltig legitimation. Staten formar, på gott och ont, både vilka vi är och hur vi betar oss.

Kapitalism och industrialisering

Länge var lönearbete för de flesta människor något ganska sällsynt och främmande. Den övervägande delen av den svenska befolkningen levde fortfarande vid 1900-talets början på jordbruk där hem och arbetsplats var samma sak. I jordbrukssamhället arbetade alla människor. Det fanns starka åsikter om vilket slags arbete som passade vilka människor och livet på gården var strikt uppdelat mellan könen. Men idéer om det uppdelade arbetet utmanades ständigt av verkligheten där män och kvinnor inte alls höll sig på sina tilldelade platser. Under vissa omständigheter kunde kvinnan ta mannens plats. I Karlskrona 1710 föreslogs doktorsn hustru som stadsläkare. Under 1600-talet blev kvinnor både länsmän och rikspostmästare och i städerna kunde kvinnor överta mästarämbetet efter sina män inom samtliga hantverksyrken trots att de egentligen var utestängda från skråväsendet.

Under 1700-talet påbörjade Europa en industrialiseringsprocess som fullständigt förvandlade människors liv. Arbetet flyttade ut ur hemmet och fick ett pris i pengar. Samtidigt förbjöds kvinnor att ärva ett yrke efter sin

far eller sin man. När arbete och hem under industrialiseringen skiljdes åt uppstod en uppfattning att kvinnor inte borde yrkesarbeta. Därmed kunde hon heller inte försörja sig själv. I äldre tid hade mannen haft ansvar för att som husbonde styra gården. Nu förvandlades ansvaret till att han måste försörja sin hustru.

Det går att spekulera kring vad som hade hänt om kvinnor från första början haft tillträde till den nya yrkesmarknaden, till utbildning och inflytande. Det är möjligt att det då aldrig hade inträffat någon feministisk revolution under 1800-talet. Men nu tvingades kvinnor ur den bättre bemedlade borgarklassen se hur deras fäder, bröder, makar och söner drog nytta av den nya tidens frihet, medan de själva var mer instängda och ofria än förut. Samtidigt fanns det en växande grupp arbetarkvinnor vars tillvaro var mycket långt ifrån de borgliga idealen om mannen som familjeförsörjaren och kvinnan som ett slags ”hemmets ängel”. Dessutom började en växande grupp ogifta kvinnor kräva rätten till att kunna försörja sig på egen hand, utan hjälp av en man. Alltsammans ledde till en explosiv offentlig debatt som pågick under hela 1800-talet och en lång bit in på 1900-talet med tre frågor i fokus: rätten att bestämma över sig själv, rätten till utbildning och rätten till att kunna försörja sig.

Rätten att bestämma över sig själv

Att vara myndig är att bestämma över sig själv, föra sin egen talan, bestämma över sina pengar, val av partner och boende. För de flesta män har denna rättighet genom historien varit självklar. För de flesta kvinnor har den inte varit det. Kvinnan har nästan alltid haft en man som bestämt över henne, antingen en far, en make eller en annan manlig släkting. Så sent som 1815 avskog Högsta domstolen i Sverige förslaget om att kvinnor skulle bli automatiskt myndiga vid 30 års ålder med motiveringen att kvinnan ”saknar den världskänedom som erfordras, för beslut av den vikt att det avgör hennes välfärd för livstiden”. Men debatten tystnade inte och 1865 blev det bestämt att ogifta kvinnor skulle bli myndiga vid 25 års ålder. Om hon gifte sig blev hon däremot åter omyndig. Det dröjde till 1884 innan män och kvinnor blev myndiga vid samma ålder (21) och ända till 1921 innan även gifta kvinnor blev myndiga.

Rätten till en utbildning

Utbildning har genom hela historien använts som ett argument mot underordning av kvinnor. På 1500-talet skrev poeten Lucrezia Marinella i Venedig såhär:

Jag önskar att de (som rackar ned på kvinnoma) skulle våga göra det experimentet att ge en flicka och en pojke, lika gamla och båda utrustade med god intelligens och fysik, samma utbildning i både humanistiska ämnen och i vapenbruk. Redan efter en kort tid skulle de märka att flickan tillägnat sig sin utbildning bättre än pojken och att hon snart skulle överglänsa honom.

Lucrezia Marinella utmanade definitivt åsikterna om att kvinnor skulle vara underordnade män.

99

... att många yrken var stängda för kvinnor och det andra problemet att kvinnor fick mycket mindre i lön.

Ge pojkar och flickor samma utbildning och flickorna skulle vara bättre! Under 1700-talet var det allt fler som på samma sätt krävde att kvinnor skulle få studera. Samtidigt blev argumenten emot kvinnors utbildning hårdare. Det cirkulerade idéer om att kvinnans livmoder skulle förtorka om kvinnan slösade sin energi på studier eller att studier skulle göra henne till en sämre maka och mor. Trots det öppnades universiteten för kvinnor under 1800-talet. 1873 var alla utbildningar utom juridik och teologi öppna för kvinnor i Sverige. Utbildning var dock ingen garanti för jobb. Många yrken hölls stängda för kvinnor, även efter det att utbildningarna öppnats. Det var också bara en liten grupp av välbärgade kvinnor som kunde gå på universiteten, eftersom vägen dit krävde studier i privat flickskola med avgifter.

Rätten att försörja sig själv

För kvinnor som ville försörja sig själva fanns två problem. Det första problemet var att många yrken var stängda för kvinnor och det andra problemet att kvinnor fick mycket mindre i lön. Det vanligaste argumentet för att män skulle tjäna mer än kvinnor var att mannen antogs ha ett ansvar för att försörja en familj medan kvinnan antogs vara ensamstående. Men detta argument vävdes också ihop med en föreställning om att arbetet var olika mycket värt beroende på om en man eller en kvinna utförde det. Gamla idéer om kvinnan som ställföreträdande man eller som ”halv man” styrde när mäns och kvinnors arbete skulle lönesättas. Ju fler kvinnor som levde utanför äktenskapet desto mer kännbara blev dessa orättvisor. Lika lön för lika arbete har varit en av kvinnorörelsens stora stridsfrågor sedan 1800-talet.

1950-talet – det sista försöket att stänga in kvinnan i hemmet?

Vid andra världskrigets slut hade de flesta kvinnor i västvärlden vunnit rösträtt, tillträde till utbildning och till det offentliga rummet, blivit insläppta i parlamenten och i yrkeslivet. Under kriget hade kvinnorna bevisat att de var lika kapabla som män att inneha i stort sett vilka yrken som helst.

Den feministiska kampen borde ha varit över. Istället dök 1800-talets borgliga drömmar om kvinnan som ”hemmets ängel” upp på nytt. De kvinnor som under krigsåren yrkesarbetat, skaffat sig utbildning och levt förhållandevis självständiga liv, förväntades nu inordna sig i ett liv som hemmafruar i en kärnfamilj med stängda dörrar mot världen. Det intressanta är att 1950-talets könsuppdelning infann sig efter ett par turbulenta decennier som i allt varit 1950-talets motsats och där kvinnor högljutt krävt närvaro i politiken, i yrkeslivet och i offentligheten.

Det visar att det alltid finns många motstridiga processer som pågår samtidigt och att det inte alltid är självklart vilket genomslag sådana processer får. Historien är inte en rät linje. Den rättvisa som erövrades igår kan i värsta fall vara förlorad imorgon.

MEDVERKANDE

Medverkande
Idé och innehåll: Maria Perstedt, museichef Kvinnohistoriskt museum
Research och innehållsproduktion: Jennie Forsberg, utvecklingsledare Kvinnohistoriskt museum
Sakkunnig historiker: AnnaSara Hammar, historiker Umeå universitet
Medverkande
Maria Perstedt
Jennie Forsberg
AnnaSara Hammar
Utställningsproduktion
Film och ljudproduktion
Medverkande
Särskilt tack till
Bildmaterial till Könsläntan kommer från:
©Kvinnohistoriskt museum 2014

Idé och innehåll: Maria Perstedt, museichef Kvinnohistoriskt museum
Research och innehållsproduktion: Jennie Forsberg, utvecklingsledare Kvinnohistoriskt museum
Sakkunnig historiker: AnnaSara Hammar, historiker Umeå universitet

Maria Perstedt
Museichef och verksamhetsledare för Kvinnohistoriskt museum. Maria är kulturhistoriker med 25 års yrkeserfarenhet från olika kulturhistoriska museer, som Sörmlands museum, Medicinhistoriska museet och Historiska museet i Stockholm.

Jennie Forsberg
Utvecklingsledare på Kvinnohistoriskt museum med rollen som genusvetenskapligt sakkunnig. Jennie är konstvetare med inriktning på museihistoria och har både forskat och arbetat på Umeå universitet.

AnnaSara Hammar
Är disputerad historiker vid Umeå universitet. Annasara doktorerade våren 2014 med avhandlingen ”Mellan kaos och kontroll. Social ordning i svenska flottan 1670–1716”.

Utställningsproduktion
Produktion: Transpond Ab
Projektledare och producent: Ulf Petersson, Transpond Ab
Scenografi: Katrin Brännström
Dramatisering: Åsa Lindholm
Ljusdesign: Ellen Ruge
Musik och ljuddesign: Anna Haglund
Bildbearbetning: Jonas Lindkvist
Produktionsteam Transpond Ab: Pontus Jönsson, Henrik Schmidt, Alexander Kvarnström

Film och ljudproduktion
Regi: Mårten Andersson
Foto, klipp och postproduktion: David Hodge, Hi-Jin Hodge
Mask: Janina Rolfart
Kostym: Katrin Brännström
Sångare och skådespelare: Anna Haglund
Skådespelare: Jamil Drissi
Skådespelare: Mårten Andersson
Skådespelare: Helena Sandström
Skådespelare: Alexandra Zetterberg
Skådespelare: Astrid Norling
Inspelningstekniker: Magnus Húmle
Mediaprogrammering: Benny Britten-Austin, Presentationsdesign

Medverkande
Idé och innehåll: Maria Perstedt, museichef Kvinnohistoriskt museum
Research och innehållsproduktion: Jennie Forsberg, utvecklingsledare Kvinnohistoriskt museum
Sakkunnig historiker: AnnaSara Hammar, historiker Umeå universitet
Medverkande
Maria Perstedt
Jennie Forsberg
AnnaSara Hammar
Utställningsproduktion
Film och ljudproduktion
Medverkande
Särskilt tack till
Bildmaterial till Könsläntan kommer från:
©Kvinnohistoriskt museum 2014

Ulf Petersson
Grundare av Transpond Ab och har arbetat med ett 80-tal produktioner i Sverige och internationellt under sina 13 år i utställningsvärlden. Ulf har en bakgrund som ljusdesigner och teknisk samordnare för teater men arbetar nu med produktion av temporära, bas- och turnerande utställningar samt nya utställningslokaler och museer.

Katrin Brännström
Scenograf och kostymdesigner i huvudsak verksam inom teater och film. Hon har med kunskap om rum, rörelse, dramaturgi och publika möten kommit att göra allt fler museiutställningar och har bl.a. formgivit ”Maria – Drömmen om kvinnan” på Historiska museet samt ”Marie Curie/Marie Sklodowska” på Nobelmuseet.

Ellen Ruge
Arbetar som ljusdesigner, främst med opera, teater och dans. Yrkesverksam sedan 1986, har gjort över 150 produktioner och 2009 fick hon Heddapriset för bästa ljusdesign. Ellen har tidigare arbetat med utställningen ”Maria – Drömmen om kvinnan” på Historiska museet.

Åsa Lindholm
Utbildad på Dramatiska Institutets (STDH) dramatikerlinje och är verksam som dramatiker, dramaturg och regissör. Arbetar bl. a på Göteborgs, Stockholms- och Uppsala stadsteater. Aktuell med pjäsen ”Girls will make you blush” på Unga Klara hösten 2014.

Anna Haglund
Musiker, kompositör och ljuddesigner utbildad på Stockholms Dramatiska Högskola (STDH). Hon är verksam främst inom scenkonstområdet, och har medverkat i produktioner på bland annat Dramaten, Malmö Stadsteater, Galeasen och Radioteatern.

Mårten Andersson
Mårten Andersson är skådespelare och regissör utbildad vid Teaterhögskolan i Luleå. Sedan 2010 tillhör han Riksteaterns fasta ensemble.

David Hodge och Hi-Jin Hodge
Videokonströrer baserade i Half Moon Bay, Kalifornien och i Stockholm. Tid, rörelse, förändring och frågor om vår värld och hur vi lever i den är centrala motiv i deras verk. De har visat verken ”Spinning” på Fotografiska 2012 och ”Unspoken – det outtalade” på Dansmuseet 2013. Verket ”Impermanence” visades på Nobelmuseet 2010 och ingår nu i museets samlingar.

Medverkande
Idé och innehåll: Maria Perstedt, museichef Kvinnohistoriskt museum
Research och innehållsproduktion: Jennie Forsberg, utvecklingsledare Kvinnohistoriskt museum
Sakkunnig historiker: AnnaSara Hammar, historiker Umeå universitet
Medverkande
Maria Perstedt
Jennie Forsberg
AnnaSara Hammar
Utställningsproduktion
Film och ljudproduktion
Medverkande
Särskilt tack till
Bildmaterial till Könsläntan kommer från:
©Kvinnohistoriskt museum 2014

Janina Rolfart
Utbildad på Dramatiska Institutet i Stockholm (STDH) och har sedan dess arbetat som maskör, huvudsakligen inom teaterområdet. Sedan millenieskiftet är hon huvudlärare på STDH samt frilansande maskör och perukmakare.

Jamil Drissi
Utbildad på Teaterhögskolan i Stockholm (STDH) och Skara Skolscen. Har bl. a spelat på Stockholms- och Uppsala Stadsteater, Dramaten, Teater Västmanland samt medverkat i flertalet film- och tv produktioner, såsom: ”OP:7”, ”Beck”, ”27 sekundmeter snö” och ”Oskyldigt dömd”.

Helena Sandström
Skådespelare och scenkonstnär som bl. a har varit verksam på Riksteatern, Östgöateatern, Kulturhuset Stadsteatern och Sveriges Radio. Hon driver även den fria teatergruppen Teateretablissemanget.

Alexandra Zetterberg
Skådespelare som bl. a har arbetat på Dramaten, Stockholms, Göteborgs och Malmö stadsteater, Orienteatern, Galeasen, Unga klara, Backa teater samt ett antal länsteatrar. Sedan ett par år tillbaka är hon knuten till Folkteatern i Gävleborg och 2014 är hon aktuell i filmerna ”Yarden” ”Vilsen” och ”Strange Heaven” samt tv produktionen ”Ögon Blå”.

Magnus Húmle
Arbetar i huvudsak som kompositör inom film och TV produktioner. Har tonsatt musiken till filmer som Varg Veum och Heart of a Lion. Inspelningsmanager på J.S.Bach kompletta Clavierübung samt Schüber Chorales av Jon.M.Skogstad. Gjorde sommaren 2014 barockverket «Borgholm Slott» som en del av EU projektet Öppna Portar.

Benny Britten-Austin
har många års erfarenhet av att konstruera, bygga och installera teknik för att visa video på museer, utställningar, event mm. Idag arbetar han med teknisk idéutveckling och projektledning, programmering och anpassning av teknik samt installationer.

Jonas Lindkvist
Frilans, verksam sedan 1982. Utbildad industridesigner. Arbetar med utställningsdesign och är specialiserad på utställningsgrafik, ljud och interaktivitet.

